

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitvlvm III. Tuam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

rit, uti glossa hic docet. verb. *In modum. vers. sed quid.* Quin imò licet Reus in probatione exceptionis susceperit, nihilominus possessorio iudicio postea agere poterit, quia antea actum non erat, ut restitutio fieret, sed tantum exceptum repellendi causâ.

3 Sunt verò aliquæ causæ, in quibus exceptio spoliationis objici non potest, ut videtur est apud *Panorm. hic n. 22.* 1. Si causa seu jus petendi notorium sit, nam exceptio illa objicitur ad impediendum processum iudicii, in notoriis autem non est opus iudicario processu, sed citò condemnatio & executio fieri potest. *c. De manifesta. 17. 2. q. 1.* Ceterum si etiam spoliatio notoria sit, tunc arbitror eam obstare condemnationi, quia potest dicere spoliatus, non tibi satisfaciam, nisi prius me restituas, & est æqua petitio. 2. Si periculum in mora sit, seu si causa dilationem non patitur, ut si agatur de pariete reficiendo, ædibus fulciendis, ne ruina facta vicini ædibus damnum inferat. 3. In causa matrimoniali & aliis spiritualibus, nõ potest opponi exceptio spoliationis rerum privatarum *c. 1. §. vlt. De restitut. spoliat. in 6.* Si officium Superioris impleretur, non per modum actionis contra adversarium, sed ut v. g. electus confirmetur, præsentetur, tum nullius spoliationis exceptio fieri potest, cum ea non nisi præcedente actione concessa sit. Aliam causam ponit *Anton. & Panorm. hic n. 23.* Si Actor proponat, quòd Reus ipsi ex juramento obligetur, audiendum Reum non esse, si de spoliatione excipiat, id verò verissimum est, si ex circumstantiis appareat, quòd jurans voluerit renuntiare beneficio exceptionis, alioquin verò juramentum intelligitur secundum naturam & conditiones actus cui adjungitur; ergo sicuti simplex debitor si conventus sit, non tenetur respondere aut solvere, nisi prius excusâ quaestione spoliationis & factâ restitutione, ita etiam debitor juratus. Accedit, quòd juramentum adiectum promissioni, obligationem eius ad novum casum non extendit, sed intensivè tantum auget.

4 Nota III. Si testi crimen obiectum probetur, ad hoc ut à testimonio ferendo re-

pellatur, non idè ex his actis puniri potest. *cap. 1. De except.* quia ad hoc non est actum: *semper enim,* ait glossa hic, verb. *Restitutio,* videndum est ad quid agatur, quia secundum modum agendi firmanda est sententia iudicis. Sed neque testis, si de falso testimonio in iudicio convictus sit, inter infames haberi debet, ut hic, & *l. Lucius 21. ff. de his qui nos. infam.* quia actio non est contra ipsum instituta, idèoque nec condemnari debet, si quidem ex sententia pro alio habitata, alium prægruari non oportet. *cit. l. Lucius. in fine.* Declarari autem & limitari debet 1. Quòd iudex eâ re excitatus, novum processum ex officio contra testem ob crimen repulsum instituere possit. 2. Si ex tali criminis obiectione testis apud viros honestos infametur, seu existimatio eius grauetur, tum ab Ecclesiasticis dignitatibus repelli potest, ita ut eius electio non confirmetur. *cap. Super eo. 12. De elect.* aut confirmatio tanquã subreptitiè obtenta rescindatur. *cap. Super his. 16. De Accusat.* Sed beneficiis & dignitatibus antea acquisitis privari non potest, nisi per novum processum. *cit. cap. Super his. de Accusat. in fine.*

CAPITVLVM III.

Tuam.

PARAPHRASIS.

Mortuo Comite Campania, Regina Cypri tanquam proxima eius consanguinea, succedere volebat: obiciebatur ei Natalium defectus; cum autem hæc quaestio incidens, quæ prius terminari debebat, quam principalis, ad Ecclesiasticum forum spectaret, Honorius III. admonuit Philippum Regem Francia, ut super principali successionis quaestione non cognoscat, nisi quaestio Natalium, ex qua illa dependet, à se terminata esset. Mortuo autem Philippo, hoc ipsum scribit ad filium eius Ludovicum, & mandat, ut si à Regina requisitus fuerit, super causâ successionis, se non intromittat, donec causa Natalium à Sede Apostolicâ, ad quam pertinet, decisa sit, cum alioqui diversis pro-

processibus intricaretur negotium, & ordo iudiciarius confunderetur.

SUMMARIUM.

1. Non debet secularis Iudex super principali cognoscere, si quaestio incidat ad forum Ecclesiasticum propriè pertinens, ex cuius decisione prius faciendâ illa principalis dependet.
2. Imò inhiberi potest in tali casu Iudex secularis ab Ecclesiastico, ne procedat.
3. Ita ut nec per modum connexionis, de causis, quæ ex proprio obiecto, non tantum per accidens sunt Ecclesiastica, cognoscere possit.

NOTA I. Iudex secularis super sedere debet cognitione super principali, si quaestio incidat ad forum Ecclesiasticum propriè pertinens, ex cuius decisione principalis quaestio pendet. Exemplum hinc habes: Si vir aut mulier coram iudice seculari petat se declarari hæredem ratione consanguinitatis, sed obiiciatur ei Natalium defectus, eò quòd matrimonium ex quo nata est, fuerit putatum & invalidum; hæc exceptio est causæ & actionis principaliter motæ peremptoria seu in eam incidens, de qua prius cognoscere oportet, quàm de principali; cum autem iudex secularis de hac exceptione seu de valore matrimonii ob eius spiritualitatem & rationem Sacramenti inter Christianos cognoscere nequeat, idè expectare debet donec ea ab Ecclesiastico iudice definita sit, *6. Labor. 5. c. Causa. 2. qui filij sint legitimi.*

Corollar. I. Si quaestio Spiritualis incidens versetur coram iudice seculari, Ecclesiasticus vel motu proprio, vel ad instantiam partis inhibere potest seculari, ne procedat, vt hic & *cit. c. Lator.*

Corollar. II. Cum exceptio peremptoria suapte naturâ, seu ob specialem eius rationem ad alium iudicem spectat, est in effectu dilatorium & emergens, quia differt ac suspendit processum iudicis super causa Principali, donec ab altero super peremptoriâ exceptione cognitum & sententiatum sit: Ita tradit *Panorm. hic. n. 4.*

Corollar. III. Iudex secularis ne quidem per modum incidentiæ seu connexionis cognoscere potest de causis, quæ ex proprio obiecto Ecclesiasticæ sunt, videlicet, de sacris rebus aut personis. Sed alia ratio est de causis, quæ ex obiecto profanæ sunt, & per accidens tantum, ratione partis litigantis, Ecclesiasticæ, ut si quaestio coram iudice laico incidat de expensis soluendis à Clerico actore, ut dixi in *c. 1. de mut. petis.* vel si Clerico agenti contra Titium laicū, hic obiiciat, quòd sit filius suus, filius autem contra patrē talem actionē intentare prohibeatur, de ista exceptione dilatoria iudex secularis cognoscere non prohibetur, teste *Panorm. n. 9.* Contra dicta obiici potest, quòd iudex secularis cognoscere possit, si quaestio sit tantum de facto, atqui in proposito casu, quaestio est tantum de facto, si tibi coram iudice seculari petenti hereditatem, obiiciatur defectus Natalium, quia parentes tui consanguinei fuerunt, aut compadres, ergo de hac quaestione incidente iudex secularis cognoscet, maiorem enim tradit Bartolus in lege Titia. *ff. soluto Matrimon. Resp. cum Panorm. hic. n. 10. Conarr. in 4. Decretal. part. 2. c. 8. §. ult. n. 3.* contrarium colligi apertè ex hoc c. ideòque hanc regulam statuendam, quòd iudex secularis cognoscere non possit, de quaestione facti, si ea redundet in quaestionem propriè Ecclesiasticam v. g. de valore matrimonii ita vt hæc ex illa dependeat. Et notandum hoc est obitur, contra iudices seculares, qui ad forum suum admittunt causas de possessorio in iure decimarum, inventandi bona parochorum defunctorum &c. quo in casu ad iudicem Ecclesiasticum pertinet, inhibitoriales contra eos decernere, & causas revocare ad suum tribunal, quandoquidem ex decisione possessorii præiudicium infertur causæ proprietatis, præterquam quod continentia causæ dividi non debeat. Simile est si contractui tanquam matrimoniali aliquis loco parochi adstitit, de quo dubitatur an fuerit Sacerdos, vel assistendi potestate præditus, causa hæc ad iudicem Ecclesiasticum pertinet. Imò uniuersim loquendo, quotiescun-

f

que

que duo in facie Ecclesie pro legitimis conjugibus habentur, & incidat mera questio anne seu utrum Matrimonium inter eos in facie Ecclesie contractum sit, quod iudex Ecclesiasticus inhibere possit seculari, ne procedat in eiusmodi questione, etiam incidenter, colligitur ex cap. Si iudex. 12. de sentent. excommunic. in 6. & tradit Conarr. loc. cit. alique apud Panorm. c. 12. idque in hoc casu propter errandi periculum & publicae opinionis praesumptionem.

Cap. Vltimum.

Super.

PARAPHRASIS.

Spoliatus agens iudicio possessorio recuperandae seu ad restitutionem rei ablatae aut occupatae, non tenetur convento respondere super alia reconventionem aut petitionem iudicio, praeterquam si reconventio fiat super alia spoliatione.

SUMMARYM.

1. Virumque cassatur privilegium, si concurrant duo ex causa omnino pari diversis partibus competentia, & servatur jus commune; secus si ex diversis causis competant; vel unus tantum in genere, alter vero specificum in hac causa privilegiatus sit.

NOTA. actio Possessoria recuperandae privilegiata est, ut qui eam intentat

adversario respondere non teneatur, praeterquam si & ipse de spoliatione excipiat, aut reconueniat.

Corollarium. Si concurrat privilegium cum privilegio ex causa omnino pari, tum utrumque cassatur, & servatur jus commune, sic dicunt DD. nominatim Panorm. in c. Presentia. n. 37. de Probat. si Ecclesia haeres instituta sit, quod possit ex legatis alteri Ecclesiae relictis detrahere falcidiam, sicuti communi iure ex legatis detrahi solet; secus autem est, si aliquis in genere tantum privilegiatus sit, alius vero specificum in tali causa, tunc privilegium specificum praevallet, quia ratione Ecclesia contra Ecclesiam, minor contra alium minorem petit restitutionem in integrum. c. Auditis. 3. de in integr. restituitur. nam hoc beneficium competit ratione laesionis, quae in altera Ecclesia similiter non reperitur, ut ponimus, nam si aequae etiam ipsa laesa sit, restitutio adversus eam non concedetur. Secus item est, si ex diversis causis privilegia competant, tum privilegiatus contra privilegiatum potest uti privilegio, arg. l. 1. ff. Ex quibus causis Maiores. Videatur Bartol. in l. Quas actiones. n. 3. C. de SS. Eccles. Panorm. h. n. 2. sic v. g. absens ex causa necessaria restituitur adversus praesentem, si ob absentiam possessiones & jura sua amisit, sed & vicissim praesens restituitur contra absentem, si ex eo, quia nemo aderat, qui eum defendere vellent, tempus actionis extractum fuit.

cu. l. 1.

TITVLVS XI. DE PLUS PETITIONIBUS.

CAPITVLVM I.

Consilium.

PARAPHRASIS.

Non est consultum Actori, ut pecuniam sibi debi-

INTER exceptiones, quae Actori ante vel post litem contestatam objici possunt, etiam ea est, quod plus petat, quam debeat, quare hoc loco titulus iste ponitur.